

13 ta' Novembru, 1954.

Imballin:

Is-S.T.O. Sir L.A. Camilleri, Kt., LL.D., *President*.

Chev. Onor. Dr. W. Harding, B.Lit., LL.D.

L-Onor. Dr. T. Gouder, LL.D.

Paolo Tomus versus Vincenza Parnis.

Lohansjoni — Bond tal-Kera — "Alternative Accommodation"

— Familja — Dogni — Art. 20 tal-Kap. 100.

Fil-valutazzjoni ta' "suitability" tal-fond offert lill-inkwilin bhala "alternative accomodation", wicied mill-kriterji determinanti huwa espressament il-prossimita' tal-post offert għall-post tar-zogħol ta' l-inkwilin u, jew, tal-membri komponenti l-familja tiegħu.

Il-kelma "familja" għandha tigi interpretata fis-sens li tikkompren- di, mhux biss l-anzjati, imma anki l-konjati, u fis-sens ordinarju tagħha skond is-sistema legali tal-pajji. U għalhekk in-neputi, ihen ta' bin il-persuna intimata, huwa wicied mill-membri tal-familja, li i-prossimita' għall-post tar-zogħol tiegħu għandha wicied fitticied in-konsiderazzjoni fil-valutazzjoni ta' "suitability" ta' l-"alternative accomodation" li tigi offerta.

Il-Qorti, — *Ha: it-talba tar-rikorrent quddiem il-Board li jirregola l-Kera mhux fiedu taht idejha il-fond numru 87. St. Julian's Street, Birkirkara, mikri lill-intimata, u dana*

peress li ghandu b'onn għall-abitazzjoni tiegħu u tal-familja tiegħu, fil-ħin li joffri bħala "alternative accommodation" post Birkirkara, Lampuka Lane, numru 40, bil-kera ta' £5, jew inkella l-post fejn preżentement joqgħod ir-rikorrent bil-kera ta' £15 fis-sena;

Rat ir-risposta ta' l-intimata;

Rat is-sentenza tal-Board fuq imsemmi tat-28 ta' Lulju 1964, li biha tneħħit it-talba u ordna li l-ispejjeż in vista tal-ċirkostanzi partikulari, jibqgħu mingħajr taxa; billi tkonsidra;

Illi, skond ir-rikorrenti, il-familja tiegħu tikkonsisti.....;

Illi, għal dak li jirrigwarda s-"suitability" tal-fondi offerri, jiġi rilevat li dak ta' Sqoq Lampuka, Birkirkara, mhux adattat; mhux biss għaliex ma fihx kunditajiet biżżejjed, imma anki għaliex, minhabba l-età avvanzata ta' l-intimata, għandu l-inkonvenjent gravi li, biex tittle' għall-kmamar in kwistjoni, hemm għoxrin targa, fil-waqt li għandha fil-preżent żewġ ikmamar fil-pjan terren. Il-fond ta' Norfolk Street, tas-Sliema, kien ikun adattat għall-intimata, partikolarment li bintha, Carmela Parnis, għandha okkazzjoni li tmur taħdem tas-Sliema, u għalhekk id-differenza fil-kera kienet tiġi kompensata bir-risparm ta' l-ispejjeż tat-trasport ta' l-imsemmija bintha; per' gie stabbilit li n-negurti ta' l-intimata, li trabba magħha minn mindu kella disa' xhar, u kwindi ma jistax jiġi kunsidrat bħala estraneu, impjega ruhu l-Hamrun, fix-xogħol tal-madum, u għalhekk, li kellu jittrasferixxi ruhu tas-Sliema, l-ispejjeż tiegħu tat-trasport, li huma ta' kuljum, jikkostitwixxu veru "hardship", u mhux sempliċi inkonvenjent;

Illi fil-valutazzjoni tas-"suitability" ta' fond offert bħala "alternative accommodation", wieħed mill-kriterji determinanti huwa espressament il-"proximity" fejn ikun jaldem l-intimat u, jew, il-membri komponenti l-familja tiegħu;

Illi ma jistax ir-rikorrent jobbjetta li l-intimata kienet preċedentement irrifjutat li tikkonsidra xi fondi oħra li jow lilha offerti bħala "alternative accommodation"; għar-raġuni li dawn ma goyx offerti mar-rikors, jew in pendenz tar-rikors; u jekk kien konvint li dawk il-fondi kienu "suitable"

kien imissu ha l-passi opportuni kif badhom issa — "vigilantibus jura prosunt";

Ili għalhekk, ga ladarba l-fondi offerti ma jistgħux jit qiesu bl-iss "suitable" għall-inmunita, hemm lok li jiġi eżaminat il-"hardship" li tista' soefri kull waħda mill-partijiet skond jekk tigi milqugħa jew miċhuda t-talba;

Ili r-rikorrent jinsab akkomodat.....; u għalhekk fe-ċirkustanzi jidher li, jekk tigi milqugħa t-talba, il-"hardship" ta' l-intensità jkun akbar minn dak tar-rikorrent jekk tigi miċhuda;

Rat ir-rikors ta' l-attur, li bih appella mid-deċiżjoni fuq imsemmija, u talab li tigi revokata, billi tigi milqugħa t-talba tiegħu; bi-lspejjeż taz-żewġ istanzi;

Omissis;

Ikkunsidrat;

L-appellant qiegħed jattakka, "inter alia", dawk il-partijiet tas-sentenza fuq imsemmija li fihom jingħad illi l-"proximity" għall-"place of work" għandha titqies mbux biss kwantu għall-kerrej, iżda anki kwantu għall-familja tiegħu, u illi n-neputi hu kompriż fil-familja;

F'dan is-sens hemm pont ta' dritt, u għalhekk l-eċċeżzjoni ta' l-inappellabilità ma hijiex sostnuta;

Fil-meritu;

Fit-test Malti ta' l-art. 10 Kap. 109 Ediz. Riv., il-lokuzzjoni hi tse li tiffirma l-prossimità għall-post tax-xogħol għall-kerrej. It-test Inġliż, però, hu tali li l-kriterji, fosthom il-prossimità għall-post tax-xogħol, huma estensibili anki għall-familja tal-kerrej. Ighid infatti dan it-test, għad-differenza tat-test Malti, li juża l-kliem "u li tkun qrib għax-xogħol tiegħu", "..... which is reasonably suitable to the means of the tenant and his family as regards extent, character, and proximity to place of work";

Issa, b'ligi (klawso'n 16 (3) tal-"Letters Patent constituting the Office of Governor and Commander-in-Chief" tal-5 ta' Settembru 1947), fejn ikun hemm diskrepanza bejn it-test Malti u t-test Inġliż, għandu jipprevali dan ta' l-aħhar;

Għalhekk hu ċar li għandu jitqies fost il-kriterji tradizzj-

ti mill-ig, dak tal-prossimità għali-post tax-xogħol, mhux biss tal-kerrej, imma anki ta' membri tal-familja tiegħu;

U hu logiku li jkun bekk; għaliex hu óert (skond iż-żewġ testi, Malti u Inġliż) li għandhom jitqiesu l-membri tal-kerrej "u tal-familja tiegħu". Dawn il-membri ordinarjament jiddependu mix-xogħol; kwindi hu logiku li jitqies il-post tax-xogħol anki tal-membri tal-familja, ladarba l-membri tagħhom, prekurati bix-xogħol, jitqiesu wkoll sinjkien ma' dawk tal-kerrej;

Issa, il-pont l-iehor hu jekk Vincenzo Parnis, nepoti, għandux jitqies fil-kelma "familja". Dan Vincenzo Parnis hu t-tifel ta' bin Vincenzo u l-intimata Vincenza Parnis, u iju joqghod fil-post man-nanniet tiegħu (żewġ Vincenza miot xi santejn ilu) minn mindu kien tarbija. Fil-protent għandu si-tax-il sena, u jahdem il-Harara;

Dwar din il-kwistjoni hu ta' min josserva, qabel xejn, illi fid-dispożizzjoni ta' l-art. 10 fuq imsemmi ma hemm eb-da kelma li tillimita s-sinifikat tal-kelma "familja". Le ma hemmx xi kelma restrittiva, dan ifisser li dik il-kelma, fil-kwadru ta' din il-ligi u fid-óirkustanzi tal-każ, għandha jkol-lha s-sinifikat ordinarju tagħha. Issa, għalkemm hu veru li fid-Dritt Ruman ante-Giustiniano, stante r-rigur tal-konóett tal-"patria potestas", u anki dawk li kienu bekk soggjeti kie-ku l-"pater familias" baqa' haj, vwoldiri "familja" kienet tikkomprensi biss l-anjati, in segwitu, però, fid-Dritt Giusti-niano, u preóizament bin-Novella 118, il-konóett tal-kelma "familja" gie armonizzat ma-sens naturali u liberat mill-artifícjalità tal-"patria potestà"; u gie jfisser il-kompless ta' persuni kongunti permezz tad-demm u dixxendenti wabda mill-ohra, jew minn stípiti komuni. Fi kliem iehor, il-kon-óett ta' "familja" gie li jikkomprensi mhux biss l-anjati, im-ma anki l-konjati. Issa, hu magħruf illi d-dritt kontenut fi-Istituzzjonijiet ta' Giustiniano, blief għal óak li jirrigwarda l-Ligi Kriminali, stante abrogazzjoni espressa, kien u għadu dejjem applikabili f'Malta bħala "Jus Commune" — appli-kazzjoni maajha minn smesijiet ilu (ara Con. Credit. credi-tà Edward Watson, 22 ta' Gunju 1940) bħala "una nota re-gola del Foro del pace";

Ma hemm dubja, għalhekk, li, jekk wieħed jirritjoni, kif għandu jirritjoni, li l-kelma "familja" fl-art. 10 taq dnas giet udata fa-sens ordinarju tagħha skond is-sistema legali tal-pajjiż, ladarba ma hemm xejn li jirrestringi dak is-sens, u wara li wieħed jidher in-konsiderazzjoni l-inkorporat ta' dan il-liġi u ċ-ċirkumstanzi tal-fattipec'e, Vincenzo Paris, kien nepoti, għandu jitqies kompris fil-kelma "familja", u li b'win-di għandu jitqies ukoll l-ħritarja tal-proximità tal-past taz-zogħel ta' dan Vincenzo Paris;

Id-difensur ta' l-appellant ried jidher xi argument mid-dispost ta' l-art. 2, fejn tigi definita l-kelma "tenant"; u pre-cisament mill-pars. (b) ta' dik id-definizzjoni. Il-Qorti, ap-parti li dik id-definizzjoni qiegħda hemm biss b'isx tentendi s-sinjifikat tal-kelma "tenant" meta dan ikun misj, tirrileva illi f'dak il-paragrafu qiegħda tigi wkala l-istess espressioni: "familja tal-karrej" li hi wkala fl-art. 10; u għalhekk jibqa' dejjem li tigi interpretata dik l-espressioni, u l-Qorti misj sew-wa l-interpretazzjoni li ta' superjorment;

Illi, ga ladarba l-interpretazzjoni tal-liġi mogħtiya mill-Board hi sewwa, din il-Qorti ma għandhiex tmar aktar 'il hemm u tidhol fl-apprezzament tal-fatt;

Għal dawn il-motivi;

Tiddecidi;

Billi tirrespingi l-eccazzjoni ta' l-inappellabilità, bl-ispej-jeż kontra l-appellata;

Billi tirrespingi fil-meritu l-appell u tikkonforma s-sen-tenza appellata; bl-ispejjeż kontra l-appellant.